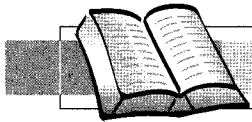

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De ware rust

Moab is van zijn jeugd aan gerust geweest.

Jeremia 48:11a

Moab was familie van Israël. Immers, Moab en Israël zijn familie door Lot. Op zijn afkomst kon Moab zich niet verheffen. Moab was door bloedschande geboren. Als volk openbaarde Moab geenszins zijn familieverhouding; het was Israël niet gunstig gezind en trachtte vele malen Israëls ondergang te veroorzaken.

Spot, hoon en verachting bleven Israël dan ook niet bespaard. De God van Israël was gehaat en van een dienen van de Heere wilde men niet weten. Als belangrijkste god vereerde men Kamos en met de afgodendienst wilde men niet breken. Wat de God van Israël ook liet horen door de aankondigde gerichten, zoals Jeremia deze in de Naam des Heeren ook in dit hoofdstuk had uit te roepen, het raakte Moab niet.

Als woonplaats hadden de Moabieten de landstreek, gelegen ten Oosten van de Dode Zee, ten Noorden van Edom en ten Zuiden van Ammon. Als hoog ontwikkeld volk bezat het ook een schoon land met veel rivieren en deelde het in grote welvaart. Daarbij bezat het vele steden en vestingen, die de veiligheid van het land garandeerden. Rustig en veilig leefde Moab in zijn sterke steden en dat van zijn jeugd aan. Vanaf zijn jeugd leefde Moab zorgeloos en in weelde. Het leefde zonder schok of stoot naar eigen wil en lust. Dat is leven, zegt het hart van de natuurlijke mens. Dan heb je een paradijs op aarde. Wanneer je daarin gesteld wordt, heb je geen begeerten, noch verlangens meer. Wat is dat rijk: van de jeugd af gerust te zijn; voor-

spoedig zijn, geen tegenslagen hebben, geen moeiten, geen verdriet. Over niets behoef je je te bekommeren. Altijd bestraalt de zon je levenspad en geen enkele wolk wordt aan de levenshemel gezien. Van de jeugd aan gerust, was dat maar waar op de levensweg, waarop men zoveel doornen ontmoet, die verwonden.

Toch wordt er naar rust gestaan. Die drang is bij elk mens te vinden. Echter zoekt hij de rust niet daar, waar ze werkelijk te vinden is. Hij zoekt rust in de wereld, in zingenot, in weelde, geld, in de grootheid des levens. Rust in zijn eigengerechtigheid. Rust in schijnvroomheid. Rust in een leven van gebod op gebod en regel op regel. Rust in het voor de waarheid zijn, die naar de godzaligheid is. Rust in deze zaak, dat het geestelijk in orde is.

Men vreest geen dood en gericht. Men kent geen strijd en moeite. Men gelooft: Jezus Christus is voor de zondaren in de wereld gekomen. Ik ben een zondaar. Daarom, Hij is ook voor mij gestorven, heeft ook voor mij geleden en is ook voor mij gestorven. Dat geloof is vast. Alle rust buiten God en Christus is valse rust.

Alles, waar we ons op richten, ontvalt ons in het stervensuur. In de gelijkenis van de rijke dwaas zien we dit duidelijk. Alle geloof zonder levenswortel verdwijnt. Men komt niet op de plaats, waar men meent te zullen komen.

De Heere tekent ons dit zo duidelijk in de gelijkenis van de tien maagden, die de bruidegom tegemoet gingen. En daarom, wie de bijzondere genadebediening van de Heilige Geest mist, zal

gewis een gesloten hemelpoort vinden. Neen, het genadewerk van de Heilige Geest begint niet met rust, maar met onrust. Wanneer de Heilige Geest intrek neemt in het hart van een zondaar, wordt de zondaar de rust opgezegd. De onrust bezet hem bij dagen en bij nachten. Hij moet God ontmoeten en hij kan Hem niet ontmoeten. Hij ziet zijn zonde en schuld.

Hartelijk wordt beleden: Rust, noch vrede wordt gevonden om mijn zonden, in mijn beend'ren dag en nacht. De rechtvaardigheid en de heiligheid Gods doen het hart beven. Die heilig verontrusten worden bij ogenblikken bemoedigd door het Woord van Christus: „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven”.

Terwijl Moabs rust vergaat en overgaat in een eeuwige onrust, vindt de heilig verontruste zondaar op Gods tijd de rust bij de Silo, de Rustaanbrenger. Hij heeft door Zijn genoegdoening de toorn van God gestild. Hij heeft Zichzelf aan het vloekhout des kruises opgeofferd en het leven, de gerechtigheid en de zaligheid verworven. Hij heeft Zijn dierbaar bloed vergoten tot reiniging van de zonden.

Dit doet de Heere verstaan door Zijn

Inhoud

Meditatie: De ware rust	1
Wij... (2)	2
Momenten uit de gereformeerde eredienst (5)	4
Alleen wederkeer brengt redding (3)	5
Uit vroegere jaren	7
Boekennieuws	7
Kerknieuws	9
Berichten	11
Preekbeurten	12

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van **abbonementen**, adreswijzigingen, predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abom. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland, per jaar:
Europa € 56,-
Canada \$ 98,-
Amerika \$ 85,-

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de advertenties en de ter recensie aangeboden boeken.

Heilige Geest en laat in Zijn hemelvrucht delen, zodat het verontrust gemoed daarin rusten mag. De zaligmakende kennis van Hem en Zijn heilswerk geeft de ware rust.

Dat we, lezer(es), naar die zielenrust zouden staan. Dan alleen kennen we het leven en zullen we straks overgaan in het eeuwige leven. Op weg naar dat leven zijn de moeilijkheden vele.

Satan en wereld willen die rust in Hem verstoren. De dagelijkse schuld verontrust vele malen. Maar het einde van die weg zal vrede zijn. Immers, de Heere zegt het in Zijn Woord: „Er blijft dan een rust over voor het volk van God”.

Ermelo,

ds. L. Blok

Wij...

(2)

Staat en stand

In een aantal artikelen gaan we wat dieper in op het lichtvaardig gebruiken van het woord ‘wij’, in de prediking, maar ook in het spreken met elkaar. Heel gemakkelijk wordt daarmee immers de indruk gewekt dat ‘wij’ allemaal christenen zijn, allemaal kinderen van God. Zo’n klein woord kan de deur openen voor een levensgevaarlijke gearriveerdheid. In het eerste artikel werd gewezen op de noodzaak van separatie in de prediking. We zagen dat in een separerende preek de scheidslijn getrokken wordt, ernstig, schriftuurlijk en oprecht, tussen hen die de Heere vrezen en hen die dat niet doen. Toch zijn wij er met het trekken van deze scheidslijn nog niet! Separerende prediking is méér. In elke preek moet niet alleen gewezen worden op de *staat* van de hoorders. Er is slechts tweeërlei staat: dood of leven. Men is in Adam, of men is in Christus. Maar er is in de prediking nog een *verdere* separatie nodig. De rechte prediking zal ook separeren, onderscheid maken naar aanleiding van de *standen* die in het genadeleven gevonden worden. Niet al Gods kinderen zijn immers op de weg des levens even ver geleid of evenzeer geoefend. Er zijn zaken waar sommige Sionieten vóór staan en anderen staan er achter. Wat beseften Aquila en Priscilla dit goed, toen zij de vrijmoedige prediker (!) Apollos hoorden, hem tot zich namen en hem de weg Gods *bescheidenlijker*, dat wil zeggen nauwkeuriger, uitlegden (Hand. 18)! Wat gaf de Heere Jezus aan Simon Petrus een betekenisvolle opdracht, toen Hij hem niet slechts gebod Zijn *lammeren* te weiden, maar ook Zijn *schapen* te hoeden en te weiden (Joh. 21). Als

een predikant deze verdere separatie veronachtzaamt, verkommert het geestelijk leven van Gods kinderen en verliest de prediking ten opzichte van de onbekeerde mensen haar ontdekkend karakter.

Niet alles in één preek

Wil separerend prediken nu zeggen dat in elke preek de gehele orde des heils moet worden behandeld? Nee. Dat is niet nodig en zelfs onmogelijk. De volle rijkdom van hetgeen de Heilige Geest de Kerk hier op aarde leert, kan onmogelijk in één preek aan de orde komen. Hoekstra merkt in dit verband op: ‘Natuurlijk komen in een preek slechts enkele toestanden van het geestelijke leven ter sprake. Voor een intensieve behandeling van veel casus (gevallen, A.M.) ontbreekt de tijd, de prediking zou verward worden’ (*Gereformeerde Homiletiek*, blz 305). Bovendien is het zo dat elke tekst zijn eigen „bevinding” heeft. Nu eens kan deze, dan weer die kant van het genadeleven belicht worden. Wat is het nodig voor een predikant dat hij zelf kennis heeft aan de zaken die hij preekt, en dat zijn „toenemen openbaar zij in alles” (1 Tim. 4:15)!

Recht snijden

Van grote betekenis is in dit verband de opdracht die Paulus met betrekking tot de prediking gaf aan Timotheüs, namelijk een arbeider te zijn, ‘die niet beschaamd wordt, die het Woord der waarheid *recht snijdt*’ (2 Tim. 2:15). Over de manier waarop dit „recht snijden” van Gods Woord moet worden verstaan, zijn veel verschillende verklaringen gegeven. Het treffendst vind ik persoonlijk wel de opvatting die de kanttekenaren van de Statenvertaling

voorstellen, namelijk dat deze uitdrukking een beeld is 'van de huishouders, die de huisgenoten hun spijs voorsnijden en uitdelen, een iegelijk naar zijn gelegenheid.' Zoals een vader oudtijds gewoon was het brood en het vlees in stukken te snijden naar dat hij wist dat elk van zijn kinderen nodig had, zo moet de dienaar des Woords in het „snijden” van het Woord der waarheid ook rekening houden met wat ieder van Gods kinderen behoeft. Hij zal bijvoorbeeld niet in elke preek alleen de rechtvaardigmaking van de zondaar moeten verkondigen alsof daarvoor van geestelijk leven geen sprake zou zijn. Maar hij zal anderzijds niet in elke preek mogen blijven stilstaan bij de kentekenen van het beginnende leven, alsof er niet meer te verkrijgen zou zijn.

De schuilhoeken van de zielen

Nu zijn wij er echter nóg niet. Goede separerende prediking is nog meer! Immers, niet alleen aan de *rechterzijde* van de grote scheidslijn zijn er verschillende schakeringen, namelijk onder Gods kinderen, maar ook ter *linkerzijde* van de scheidslijn, onder de onbekeerde mensen, is niet ieders toestand hetzelfde. Interessant is wat dit betreft, wat onze vaders hebben opgemerkt toen zij op 3 november 1568 in Wezel bijeen waren onder leiding van Petrus Datheen om enkele voorlopige regelingen te treffen voor het kerkelijke leven. Wij lezen in artikel 23 van de Artikelen van Wezel het volgende. 'Men zal alles richten tot deze twee voornaamste hoofdstukken des Evangeliums, het geloof namelijk en de bekering. En dan zullen de predikers als tot hun enig wit (doel, A.M.) beogen de kennis Christi en inscherpen de ware afsterving en levendmaking des mensen. Zij zullen arbeiden *in te dringen met hun predikatiën* zoveel doenlijk is, *in alle bedekte voorhangselen en schuilhoeken van de zielen der toehoorders* en bestraffen alle valse opinies en ketterijen en boze zeden, en niet alleen blijven staan op grove schelmstukken en blijkelijke zonden, maar ook *uitschudden die verborgen geveinsdheid des harten* en daaruit voor de dag brengen en op het bekwaamst uitroeien het seminarium en die modderpoel van allerhande goddeloosheid, hovaardigheid en ondankbaarheid, hetwelk zelfs in de allerbeste nog zijn voedsel en beweging heeft'. De cursivering werden door mij aangebracht.

Het is wel duidelijk wat Datheen en zijn broeders met dit artikel in Wezel hebben willen zeggen. De prediking moet *ontdekkend* zijn. De predikant moet maar niet in het algemeen de onbekeerden aanspreken, alsof zij allen eender zouden zijn. Hij moet ook in het aanwijzen van de zonden niet oppervlakkig zijn en blijven hangen aan de 'blijkelijke zonden'. Nee, de prediking moet indringen in de schuilhoeken van de zielen der toehoorders en de verborgen geveinsdheid des harten moet worden 'uitgeschud'. Wel merkte het Convent van Wezel hierbij op: '... zoveel doenlijk is.' Harten breken en bekeren is immers Gods werk. Maar de bedoeling is duidelijk: de prediking moet separeren, ook *ter linkerzijde*, dat wil zeggen onder diegenen die God niet vrezen. Zoals er onder Gods kinderen zoveel schakeringen zijn, vinden wij onder de onbekeerde hoorders immers ook zoveel verschillende typen. Laten we dat maar eens nagaan.

De één is de ander niet...

Daar zijn de *onverschilligen*. Zij zijn er in elke gemeente. Zij zijn er onder de doopleden, maar zij zijn er ook onder de belijdende leden. Er zijn er onder onze jonge mensen, die op de huisbezoeken zonder een spoor van emotie zeggen, niet te geloven dat er een God is, en toegeven niet meer te bidden of te danken. Velen van hen keren later de kerk de rug toe en worden felle vijanden of religieuze nihilisten. Afkeriger vaak dan zij die 'nergens' bij zijn grootgebracht. Zulke mensen zijn er altijd geweest, maar hun getal neemt in deze „laatste dagen” toe. Sommigen van hen komen om uiteenlopende redenen nog in de kerk en zitten onder het Woord. Wij mogen echter niet vergeten dat de onverschilligheid zich niet beperkt tot onze doopleden. Ook onder de belijdende leden bevinden zich de „Gallio-typen”. Is het niet schrikbarend, een negentigjarige op huisbezoek, als hem gevraagd wordt waar de reis heen is, te horen antwoorden dat hij zich daar niet druk over maakt? De prediking zal ook voor zulke mensen een boodschap moeten hebben. 'Wee de gerusten te Sion, en de zekeren op de berg van Samaria!' Daar zijn anderzijds de *gevoelige* typen. Het zijn de Orpa's, die zo ver meegaan uit het Moab van de wereld. Zij zijn bij een woord tot het hart snel geraakt. Zij hebben Gods volk soms wel lief, zoals Orpa achting had voor

Naomi. Zij zitten soms onder de prediking te schreien. Onverschillig voor dood en eeuwigheid zijn zij zeker niet. Op het huisbezoek kan men zijn woord aan hen kwijt. En toch... al deze dingen kunnen er zijn zonder de waarachtige vernieuwing van het hart. Levensgroot is het gevaar aanwezig dat zulke mensen hun gevoel gaan aanzien voor geloof. Van een afsnijdende prediking, waarin alles wat buiten Christus is als ongenoegzaam wordt aangewezen, moeten zij meestal niet veel hebben. Zulke 'dochters van Jeruzalem', die zo hartelijk wenen kunnen om Jezus' lijden, maar zichzelf en hun kinderen vergeten, zitten elke zondag onder het Woord. In een separerende preek zullen ook zij worden aangesproken.

Daar zijn verder de *hypocrieten*, de geveinsden. Het zijn diegenen die bewust zich anders voordoen dan zij zijn. Zij zijn, zegt Smytegelt zo dikwijls, voor God anders dan voor de mensen. Om allerlei redenen proberen zij een gedaante van godzaligheid te vertonen. Judas deed het om het geld; hij meende dat de godzaligheid een gewin was. Anderen hebben er alles voor over om een naam te krijgen onder Gods kinderen. Zij gaan ervoor aan de bediening van het Heilig Avondmaal, zij bezoeken er de gezelschappen van Gods kinderen om, zij oefenen zich in de tale Kanaans, maar dragen met dat alles onder de schaapskieren een wolvenhart. Ook hén mag de dienaar des Woords niet vergeten aan te spreken.

Daar zijn tenslotte nog degenen die *zichzelf bedriegen*. Men moet zulke mensen niet verwarren met de hypocrieten. Hypocrieten, huichelaars, bedriegen anderen bewust. Maar de mensen die wij nu bedoelen bedriegen zichzelf, onbewust. Zij menen genade te bezitten, maar bouwen op verkeerde grond. Saulus van Tarsen bijvoorbeeld was, voor de Heere hem op de weg naar Damascus stilzette, géén hypocriet! Hij was niet iemand die zich anders voordeed dan hij was. Hij ijverde in alle oprechtheid voor de voorvaderlijke inzettingen en meende in zijn woeden tegen Christus' Gemeente Gode een dienst te doen. Maar helaas, hij bedroog zichzelf in zijn wettische godsdienst. Had God hem de ogen niet geopend, Saulus zou met een ingebeelde hemel als een vermeende zoon van Abraham eeuwig gezonken zijn in de buitenste duisternis. Elke predikant moet beseffen dat er in elke gemeente

nog zulke rijke jongelingen zijn. Met dit alles bedoelen wij natuurlijk niet dat een dienaar des Woords hartkenner is. Er is er slechts Eén Die op een volmaakte wijze weet, wie ter rechter- en wie ter linkerzijde van de onzichtbare scheidslijn staan. De Heere kent degenen die de Zijnen zijn! Ook zal een predikant er zich nooit toe mogen laten verleiden vanaf de preekstoel iemand, van wie hij meent dat deze een hypocriet is, op een zodanige wijze te tekenen in zijn preek dat iedereen voelt wie er bedoeld wordt. De al meermalen geciteerde dr. T. Hoekstra zegt hierover: 'De persoon, wien het geldt, wordt in de meeste

gevallen verbitterd in plaats van verbeterd' (*Gereformeerde Homiletiek*, blz. 305). Maar elke predikant die de noodzaak van een separerende prediking inziet, zal er oog voor hebben dat elk van de hierboven genoemde typen (en nog meer dan die!) in zijn gemeente gevonden wordt. Dit besef zal hem moeten uitdrijven naar de troon der genade om te mogen verstaan, welke boodschap de door hem te preken tekst bevat voor elke soort van hoorders in de kerk.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

komt alle eer toe voor Zijn grote werken in de schepping en in de verlossing van Zijn volk uit de macht der zonde.

2. Onmisbaar is de verootmoediging en de schuldbelijdenis voor God. Wij vernederen ons voor God, Die alleen heilig en rechtvaardig is en voor Wie wij buiten Christus niet kunnen bestaan.
3. Wij vragen om de verlichting van ons hart door de Heilige Geest, opdat het Woord van God mag worden ontsloten voor de harten van onbekeerden en voor het hart van Gods kinderen in de onderscheiden standen van het geestelijk leven en zij gesterkt mogen worden in het allerheiligste geloof.
4. Wij bidden voor alle nood der christenheid in onze omgeving en wereldwijd, voor alle door zorg en verdriet beproefde kerkleden.

In de tijd van de Reformatie werd het gebed voor alle nood der christenheid na de prediking gehouden. Toen was het gebed om de verlichting van de Heilige Geest bij het verkondigen en horen van het Woord kort en het slotgebed zeker vier tot vijf keer zo lang als vandaag het geval is. We kunnen dit aflezen uit de gedrukte tekst van de Straatsburgse liturgie van Johannes Calvijn. De gedachte daarachter is ongetwijfeld dat de ware dankbaarheid oog heeft voor de nood van deze wereld, voor ieder die in bijzonder druk- en kruiswegen verkeert en voor de taak van de overheid in de samenleving. In de loop van de tijd is dat onderwerp uit het slotgebed verplaatst naar het gebed voor de bediening van het Woord. Daarvoor is heel veel te zeggen vanuit algemeen menselijk oogpunt. Men draagt bij het grote gebed als het ware alle noden van de gemeente nog helder bij zich. Zo gemakkelijk kan men immers na de gehouden preek iets vergeten.

Er zijn ook bijzondere noden en uitredingen, die het gebed mogen worden erkend voor Gods aangezicht met dankzegging. Het is een goede zaak om bij een bepaalde voorbede de naam van de persoon of de familie te noemen. Daardoor voorkomt men de afleiding onder het gebed, die voortvloeit uit de vraag: 'Wie zou dat toch kunnen zijn?' Daar komt bij, dat de gemeente vandaag veel minder op luisteren is ingesteld dan vroeger, toen we niet in een beeldcultuur maar in een hoorcultuur leefden. De spanningsboog van onze aandacht en ons

Momenten uit de gereformeerde eredienst

(5)

Het openbare gebed

Het openbare gebed is een bijzonder belangrijk element in de eredienst. In het Oude Testament werd de tempel reeds een bedehuis genoemd: 'Ik zal hen verheugen in Mijn bedehuis. Hun brandoffers en hun slachtoffers zullen aangenaam wezen op Mijn altaar, want Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken' (Jes.56:7). Eén van de kenmerken van de nieuwtestamentische gemeente is dat zij bleef volharden in het gebed (Hand. 2:42). Welke evangeliedienaar en welke ouderling is tot het openbare gebed bekwaam? In dat gebed is er immers wel op een bijzondere wijze een ontmoeting met de HEERE, de Koning van de kerk. De bidder brengt zijn persoonlijke en ambtelijke zonde mee in de kerkdienst. Hij is uit de aarde aards. Wat heeft degene die tot het openbare gebed geroepen wordt de leiding van Gods Geest nodig om zich zelf helder en duidelijk voor ogen te stellen, wat Jesaja beleed toen hij iets zag van Gods heerlijkheid: 'Wee mij, want ik verga! Dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden eens volks, dat onrein van lippen is' (Jes. 6:5). Wat heeft de bidder het nodig om te vluchten tot God in de enige Naam die onder de hemel gegeven is tot zaligheid. Hij heeft het immers beloofd: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Al wat gij den Vader zult bid-

den in Mijn Naam, dat zal Hij u geven' (Joh. 16:23). Van dat geloofsvetrouwen moge het gebed van elke onderherder zijn doordrenkt bij het uitspreken van het grote gebed voor de prediking van het Woord of van het dankgebed daarna.

Tot de opdracht van de bidder behoort immers om de noden en behoeften van de gemeente zo aan de Koning der kerk voor te dragen dat iedere kerkganger hem kan volgen. In het persoonlijke gebed mogen we ons hart uitgieten voor Gods aangezicht. Dat gebed is niet allereerst gericht op de stichting van anderen. Het kan en mag een strikt persoonlijk karakter dragen. Bij het openbare gebed gaat het om de stichting van de gemeente. De opbouw van het gebed moet immers zo zijn, dat de gemeente mee kan bidden. De ambtsdrager is de tolk van het volk dat God aan zijn hoede toevertrouwde om met al haar tijdelijke en eeuwige, lichamelijke en geestelijke noden tot God te naderen. Daarom vraagt het openbare gebed van de bidder een zorgvuldige overdenking van hetgeen in de naam van de Heere Jezus zal worden afgesmeekt. Het publieke gebed in de eredienst, dat bekend staat als het grote gebed, bevat tenminste vier elementen, die steeds weer terugkeren.

1. De hartelijke erkenning van Gods grootheid, majesteit en lof. Hem

opnamevermogen zijn de laatste vijftig jaar sterk verminderd. Met een dienst van anderhalf uur is de grens bij de meeste gemeenteleden bereikt. Als de dienst langer duurt, is het gevaar groot dat alle aandacht wegebt en dat men het slot van de preek maar over zich laat komen.

Het volgen van een preek vraagt van de mens inspanning. Het laat zich verstaan dat men na een met aandacht beluisterde prediking geen lang nagebed begeert. Ter wille van de menselijke zwakheid houden we als regel het dankgebed na de preek kort. Dan is de voorganger opnieuw de tolk van de vergaderde gemeente om de kudde de grote Herder der schapen te bevelen. Dat dankgebed, waarin altijd plaats blijft voor bepaalde noden, zij een gelovig, ootmoedig bidden, danken en smeken. Bidden, echt bidden, is het moeilijkste werk voor ieder die het moet doen in eigen kracht. En het is het heerlijkste werk, wanneer de Geest Zelf onze zwakheden mede te hulp komt en tot God voor de heiligen bidt. 'Uw goede Geest bestier' mijn schreden en leid' mij in een effen land'.

Calvijn en de gemeentezang

De roomse kerk kende geen gemeentezang. De middeleeuwse kerk was steeds meer een zwijgende kerk geworden. Er was alleen nog de eenzijdige priesterzang, die in het Latijn plaats vond en voor de man en de vrouw uit de straat onbegrijpelijk was. In 1538 hoorde Calvijn voor het eerst Psalmen zingen in de hervormde gemeente van Straatsburg. Dat maakte een geweldige indruk op de hervormer. Hij zegt dat hij vijf of zes dagen ernaar heeft geluisterd en dat het psalmgezang hem tot tranen toe ontroerde. Die ervaring heeft ertoe geleid dat Calvijn het boek der Psalmen onder het stof vandaan heeft gehaald. Zijn uitgangspunt was dat niet de geestelijkheid moet zingen, maar de gemeente als geheel.

Het laten zingen van Psalmen is een geweldige greep geweest, die de gemeentezang heeft gemaakt tot een belangrijk kenmerk van de gereformeerde eredienst. Calvijn beriep zich daarbij op een bijbels gegeven. Het zingen van de gehele gemeente is een heel oud gebruik, dat reeds bij de apostelen voorkwam. De hervormer verwijst naar 1 Korinthe 14:15: 'Ik zal ook met het verstand zingen'. Uiteraard ontbreekt de verwijzing

naar Efeze 5:19 niet: 'Sprekende onder elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liedekens, zingende en psalmende den Heere in uw hart'. Ook Kolossenzen 3:16 ontbrak niet in het betoog van Calvijn: 'Leert en vermaant elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liedekens, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart'. Reeds tijdens het verblijf van de hervormer in Straatsburg gaf hij een psalmboekje uit met 19 Psalmen, de lofzang van Simeon, de Tien Geboden en de Twaalf Artikelen des geloofs. Het ideaal van de reformatorische kerkzang was geboren: sobere, heldere volkstaal; alleen teksten aan Gods Woord ontleend: psalmen en gezangen, geen solozang, geen kunstzang, uitsluitend eenstemmige volkszang, en dat op eenvoudige, maar schone, in het gehoor liggende wijzen, die het karakter van de woorden weergaven en onderstreepten.

In 1562 kwam te Genève het eerste Psalmboek gereed, voorzien van prachtige melodieën, die een uniek bezit vormen van de kerk van de reformatie. Het eenstemmige karakter van de psalmwijzen wijst erop dat Calvijn de meerstemmige koorzang in de kerkdiensten zonder meer afwees. De verstaanbaarheid van het woord is voor hem wezenlijk voor het zingen. Meerstemmige zettingen zijn goed voor huiselijk gebruik en koorzang, maar ze zijn niet geschikt en daarom niet toelaatbaar voor de gemeentezang in de eredienst. In de *Institutie* zegt hij: 'Men moet er zich naarstig voor hoeden, dat de oren meer aandacht schenken aan de schone melodie dan de harten aan de geestelijke zin der woorden'.

(wordt vervolgd)

Boskoop, ds. M. Golverdingen

Alleen wederkeer brengt redding

De Gereformeerde Gemeenten in de naoorlogse jaren

(3)

Wederopbouw

Na de Duitse nederlaag bleef Nederland als een gedesorganiseerd en leeggerooft land achter. De omvang van de verwoestingen en de economische stagnatie was nauwelijks te overzien. De wederopbouw werd echter ter hand genomen vanuit de wil het land weer leefbaar te maken, al werd er ook "schrikkelijke arbeidsschuweid" waargenomen. De overheid gaf met vaste hand leiding aan het herstel. Veel mensen hadden het materieel zwaar, ook door de sterk gestegen prijzen. In 1951 zei een minister dat het volk vanwege de geldnood minder zou moeten snoepen en roken en geen televisietoestellen zou moeten aanschaffen. De economie herstelde zich echter en mede daardoor was deze oproep aan dovemansoren gericht.

Schaarste

De woningnood was enorm. Ook in die tijd werd overbevolking geconstateerd, al stond die nog in geen verhouding tot de huidige situatie, waarbij mede door de toelating van grote groepen allochtonen veel groene gebieden

moeten worden opgeofferd aan de woningbouw. A.J. Kersten beschouwde de naoorlogse woningschaarste, waardoor huwelijken soms lang moesten worden uitgesteld, als „een der grootste zedelijke plagen voor ons volk. Nu valt het mij op hoe weinig er nog gedaan wordt om aan jonge paren een plaatsje te bieden in onze huizen, waar nog ruimte over is. Het raakt hier een direct belang van de christelijke gemeente, het raakt het mededragen van elkanders lasten en de reinhouding van ons leven.” Tijdens de oorlog hadden de bouwactiviteiten stilgelegen en was veel materiaal door de Duitsers geroofd. Het duurde na de bevrijding lang voordat de achterstand in de woningbouw was ingelopen.

Door gebrek aan materialen was kerkbouw of -uitbreiding nauwelijks mogelijk. Tal van zaken waren gerantsoeneerd. Zo liep in 1947 de verzending van kerstpakketten naar de militairen in Nederlands-Indië gevaar. De firma die de dozen zou vervaardigen, kreeg minder karton toegewezen en annuleerde daarom de order van de synodale commissie. „Wat nu! Een pakkistenfabriek in Kampen hoorde van het

geval en vond deze pracht-actie zo interessant, dat ze gratis hun machines beschikbaar stelden om kleine kistjes te maken,” meldde het blad *Daniël*. „Het personeel van die fabriek maakte zonder vergoeding overuren en het hout werd voor de halve prijs gegeven. Zodoende was er voor de 560 zendingen eindelijk pakmateriaal. Een andere fabriek in Kampen zorgt weer voor het omtrekken van een kruis van bandijzer.”

Emigratiegolf

In de naoorlogse jaren ging de drang tot emigratie als een epidemie door het land. Tal van redenen deden grote aantallen mensen de wijk nemen naar het buitenland: de tijdens de oorlog geleden verliezen, het opzien tegen de wederopbouw, het tekort aan huizen en boerderijen in Nederland, de belastingdruk, pessimisme over de toekomst van de Nederlandse economie, vrees voor het communisme, het lokkende avontuur na alle doorstane ellende, en de (vaak te) mooie verhalen over de mogelijkheden in andere landen.

In de naoorlogse internationale verhoudingen tastten vele volkeren onzeker naar de toekomst. De Sovjet-Unie verzilverde zijn aandeel in de strijd tegen Hitler: Oost-Europa kwam binnen de communistische invloedssfeer terecht. Nieuwe machtsblokken kwamen tegenover elkaar te staan. Het IJzeren Gordijn verdeelde het Europese continent in twee van elkaar gescheiden werelden. De wereld was nauwelijks op adem gekomen, of er bestond alweer (en dat tientallen jaren lang) grote vrees voor een nieuwe wereldbrand.

Spanningen bestonden er ook tussen de bevrijde West-Europese landen en hun overzeese gebiedsdelen. In Nederlands-Indië maakten opstandelingen gebruik van het machtsvacuüm na de Japanse capitulatie en proclameerden de republiek Indonesië. Nederland stuurde troepen om de chaos te bedwingen en de bevolking tegen de revolutionaire bendes te beschermen. In zijn nieuwjaarsboodschap voor 1947 wees ds. A. Verhagen de lezers van jongerenblad *Daniël* op de zorgen rond de overzeese bezittingen, zo kort nadat Nederland bevrijd was. „Gelijk de zonde met het gouden kalf de Heere noopte om Zijn aangezicht te verbergen voor het hardnekkig Israëli; zo ook zijn de zonden van Overheid en volk de oorzaak van al deze bezoeken.” In kerkelijke kring werd over emigratie

verschillend geoordeeld. Er werd gewaarschuwd tegen ondoordachte beslissingen en al te hooggespannen verwachtingen. Waarschuwingen klonken ook tegen het inruilen van een goede baan voor een onzekere toekomst, tegen de gedachte dat men door emigratie het oordeel zou kunnen ontvluchten en tegen het al te gemakkelijk loslaten van het vaderland. Emigranten moesten niet te gemakkelijk denken over de grote stap: ze scheurden zich los van hun wortels en plantten een hele familie over naar een ander volk. En is het wel verantwoord je op een plaats te vestigen waar in de verste verte geen kerk en school van eigen signatuur te bekennen zijn? „Wanneer ge nog een halve boterham hebt in een omgeving waar ge naar de kerk kunt, laat een hele boterham u niet verleiden voor een omgeving waar gij noch uw kinderen ooit de waarheid zult horen,” schreef ds. W.C. Lamain. De emigratie was doorgaans gericht op het verkrijgen van meer materiële mogelijkheden. Later erkenden landverhuizers dat ze het ontbreken van een eigen kerkelijk leven onderschat hadden. Ontberen deed waarderen. De emigranten zochten elkaar op, en in tien jaar tijd ontstonden in Canada negen samenkomsten van leden van de Gereformeerde Gemeenten. Het duurde echter nog lang voordat ze weer over eigen scholen beschikten.

Wat heeft het te zeggen?

In de jaren 1944-1948 kon een ongevoon groot aantal studenten worden toegelaten tot de Theologische School in Rotterdam. Dat was bemoedigend voor leidinggevende predikanten als ds. G.H. Kersten en ds. J. Fraanje, die hun krachten voelden minderen. Vanaf het laatste oorlogsjaar zagen ze de verdeeldheid in het kerkverband toenemen. Daarbij ging een leerstellige discussie gepaard met veel persoonlijke spanningen. Tegelijkertijd was het ook binnen de SGP onrustig door de nasleep van de oorlog.

De tegenslagen leken zich op te stapelen: het overlijden van ds. Visser en kandidaat Van Dijke op jonge of middelbare leeftijd, het verscheiden van

ds. Kersten en ds. Fraanje, de lange periode voordat kandidaat J.W. Kersten een beroep aannam, de schorsing en het vertrek van ds. Kok, het emeritaat van de nog maar 37-jarige ds. Hagestein, het uitstel van beroepbaarstelling van student Cabaret en de langdurige ziekte van student L. Vogelaar. Na de watersnood in 1953, de scheuring slechts enkele maanden later en het emeritaat van de nog vrij jonge ds. Van den Berg, volgden nog vele beproevingen. In 1954 werden de predikanten De Wit, Van den Berg en Van Stuijvenberg weggenomen en begin 1955 ds. Dieleman. Geen van deze vier predikanten was ouder dan 60 jaar!

„Wat heeft de Heere ons hiermee te zeggen?” Die vraag stelde ds. L. Kieboom twee dagen na het overlijden van ds. Dieleman aan de jongelings- en meisjesverenigingen van Lisse tijdens hun jaarvergadering. In *Daniël* schreef ‘Rondkijker’ (Th. de Waal uit Middelharnis): „In een tijdsverloop van nog geen jaar hebben vier van Gods knechten het tijdelijke met het eeuwige op zeer schielijke wijze verwisseld. Daar gaat een sprake van uit, de stem des Heeren spreekt erin, ook tot ons; wie zou niet wenen?” De predikanten nood was groot, ook doordat de predikanten Heerschap, Vergunst en Zwerus in 1954 naar Noord-Amerika waren vertrokken. In 1956 werden twee predikanten afgezet en gingen ds. Dorresteyn en ds. Ligtenberg sr. over naar de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Eind 1952 waren er 26 dienstdoende predikanten. In het voorjaar van 1956 waren het er nog maar 15. In dat jaar was er echter weer aanwas door de bevestiging van kandidaat C. Molenaar, de overkomst van ds. P. van der Bijl uit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de terugkeer van ds. M. Heerschap uit Canada. In de jaren zestig kon opnieuw een verblijvend groot aantal mannen worden toegelaten tot de Theologische School.

(wordt vervolgd)

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Uit vroegere jaren

'...er zal wel niets zijn...'

Onze tijd wordt overspoeld met vergaderingen: op school, op het werk, maar ook in de kerk. Natuurlijk, ook vroeger waren er vele kerkelijke vergaderingen. En ze konden lang duren. Denk maar aan de Synode van Dordt in 1618-1619. Toen was er ook heel wat te regelen en te beslissen. Echter, in onze dagen lijkt het aantal agendapunten steeds maar toe te nemen. Daarvoor behoeven we alleen maar te kijken naar de Acta van de vergaderingen van onze Generale Synodes. De Handelingen van de Synode der Gereformeerde Gemeenten van 1907 beslaan enkele handgeschreven pagina's. Die van 1909 (te Goes) zijn in druk uitgegeven: 32 pagina's. De Handelingen van 1949 zijn na veertig jaar nog niet zo veel dikker: 39 pagina's. Maar weer veertig jaar later is het wel even anders: 536 pagina's. En de Acta van de Generale Synode van 2001 telt 768 pagina's. Hoe dik het boekwerk van de Acta van de Generale Synode van 2004 zal worden, weten we nog niet, maar we zijn bang dat we weer een record zullen vestigen. Het zal wel over de 800 pagina's heengaan. Zijn al die vergaderingen wel nodig? Zeker, al in Gods Woord lezen we van kerkelijke vergaderingen. En Paulus schrijft: 'Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden' (1 Korinthe 14:40). Zo hebben de ambtsdragers ook op kerkelijke vergaderingen hun roeping te vervullen. Zij behoren immers wachters op Sions muren te zijn. Wijlen ds. W.C. Lamain schreef daarover: 'Een weldaad als we het onder biddend opzien tot de Heere mogen waarnemen. Wanneer er niets van het leven Gods naar voren komt, dan is alles zo leeg. Ik schreef vroeger wel eens in een ander artikel, dat aan het einde van een kerkelijke samenkomst in Rotterdam één van onze geliefde ontslapen leraars eens de opmerking maakte: Wij hebben vandaag meer gezien dan de knopen van onze jas. Wanneer dat door Gods genade mag plaatsvinden, dan is dat niet zonder vrucht'. Natuurlijk, een kerkenraad, een classis

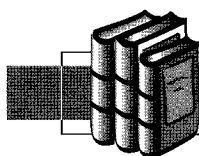
en een synode is wat anders dan een gezelschap. Op kerkelijke vergaderingen moeten kerkelijke zaken vaak op zakelijke wijze behandeld worden, maar, zo schrijft dan ds. Lamain: 'Tegelijk laat ik u weten dat het maar een arme vergadering is als er niets over het leven Gods naar voren komt. Het verraaft een diepe, geestelijke armoede en een ontbreken van Gods Geest'. Ook wat het vergaderen betreft geldt dat het hart eens wijzen tijd en wijze zal weten.

Overigens zal het altijd wel zo zijn, dat

je mensen hebt die gaarne vergaderen en mensen die proberen zich daaraan te onttrekken. Zelfs van Alexander Comrie is het bekend dat hij zo min mogelijk de vergaderingen van classes en synodes bijwoonde. Hij zat liever op de studeerkamer. En verder moet gezegd worden dat vele voorzitters soms hevig opzien tegen het einde van de vergadering. Want voordat de sluiting plaatsvindt, heb je nog de rondvraag. Die kan er voor zorgen dat een saaie vergadering toch nog levendig eindigt. Maar ook dat er in de staart nog behoorlijk wat venijn komt te zitten. Dat was misschien wel de reden, waarom ds. B. van Neerbos (1870-1956) op de ledenvergaderingen in Bruinisse vaak opmerkte vóór het punt van de rondvraag: 'Er zal wel niets zijn, want het gaat gelukkig allemaal goed'.

's-Gravenpolder,

ds. J. Schipper

Boekennieuws

L. Vogelaar, Blaast de bazuin. Uitg. Gebr. Koster, Barneveld; ISBN 90-5551-316-4; 235 blz.; € 18,50.

In dit boek wordt een zevental voorgangers die onze gemeenten kortere of langere tijd gediend hebben, behandeld.

Allereerst de jong overleden ds. H. Kieviet (1874-1928)

Van ds. Kieviet geldt kort gestreden, vroeg gekroond. Hij had een arbeidzaam leven, waarvan ik alleen noem voorzitter van de Commissie van Toezicht van de Theologische School en hoofdbestuurder van de SGP. Zijn bediening is niet ongezegd geweest, daarover lezen we van C. de Visser-Moens en G. Verhagen-Knape.

Het tweede hoofdstuk gaat over M. Remijn, die een tweetal Zeeuwse gemeenten heeft gediend als oefenaar. Na zijn overlijden werd er geschreven: 'Zijn laatste gemeente Oosterland staart met droefheid op de ledige plaats, want hoewel naar buiten zich wat hard openbarend, was hij voor wie hem kende een man die waarachtig geestelijk leven, met al wat in hem was, zou aanmoedigen.'

Ds. A. van der Horst, wiens naam voor velen onder ons onbekend zal zijn, diende heel kort. Het hoofdstuk waarin over hem geschreven wordt, draagt als titel: De zaak van den beruchten ex-student.

Het volgende hoofdstuk is gewijd aan het leven en werk van onze eerste evangelist J. van der Panne. Ook toen bleek dat er nie-

mand op de boodschap van vrije genade zat te wachten. De vijandschap van het rooms-katholicisme was in die dagen erg groot, zo moest broeder Van der Panne ervaren. Hij heeft zijn werk 28 jaar lang trouw gedaan. Van de Particuliere Synode Zuid ontving hij toen eervol ontslag. De commissie voor de inwendige zending werd later een synodale commissie en was een voorloper van het deputaatschap voor de evangelisatie in Nederland en België.

Uitgebreid wordt vervolgens stilgestaan bij het evangelisatiewerk van D.P. Polder. Veel arbeid heeft hij verricht in België met name in Merksem. Vanwege gezinsomstandigheden kon Polder niet definitief verhuizen naar Merksem. Hij kwam toen in dienst van de uitwendige zending als administrateur en propagandist. De opmerking op bladz. 150 waar staat dat Merksem altijd een evangelisatie-post is gebleven is niet helemaal juist. Van 1986 tot en met 1994 was Merksem een afdeling van de gemeente Yerseke.

Ds. Kieboom over wie we vervolgens lezen, zal voor velen van ons in Nederland onbekend zijn. Verreweg het grootste gedeelte van zijn ambtelijk leven heeft hij doorgebracht in Amerika en Canada.

Het laatste hoofdstuk gaat over Ds. J.C. van Ravenswaay.

Hij begon als Chr. Geref. predikant zijn werk in Zaamslag, nog maar 27 jaar oud. In een jaar tijds moest hij dertien jonge men-

sen begraven die overleden aan t.b.c. Ruim 57 jaar is hij predikant geweest. Op 84-jarige leeftijd is hij overleden. Het is een mooi boek geworden. Aanbevolen. Nieuwerkerk, ds. A.J. Gunst

Een uitverkoren vat, samengesteld door A. van de Kieft, ter nagedachtenis aan Wouter van de Kieft (1896-1941), in leven ouderling der Gereformeerde Gemeente te Barneveld. Uitgave Boekhandel Koster, Barneveld, 82 blz.; ISBN 90-5551-312-1, € 8,90.

In het voorwoord van dit boekje schrijft Ds. C. Hogchem dat het geschreven is door de kleinzoon van Wouter van de Kieft, die nu ook al jaren ouderling is in de Gereformeerde Gemeente van Barneveld, ten bate van de te bouwen kerk. De schrijver zelf wijst er in een "ten geleide" op, dat de cursieve toevoegingen van hemzelf zijn, om bepaalde omstandigheden te verduidelijken.

Het boekje begint met een korte levensschets van Wouter van de Kieft zelf. Hij groeide op tussen Wereldoorlog I en II in een armoedige tijd. Al vroeg had hij indrukken van dood en eeuwigheid en had groot ontzag voor Gods kinderen. Toch ging hij de wereld in en leefde heel roekeloos, zelfs nog een tijd na zijn openbare belijdenis! Op 26-jarige leeftijd stierf een zus van hem van verdriet over het verlies van haar dochtertje. Zo stonden er twee lijken in dat huis: een van het kindje en een van de moeder. Dit was voor Wouter het middel tot zijn algehele omkering. Eerst leefde hij een tijd in wettische dienstbaarheid, maar de Heere ontdekte hem verder aan zijn doodstaat, waardoor hij eerst "echt" onbekeerd werd. Er kwam een moment dat hij onder Gods recht rechtvaardig moest omkomen en toen openbaarde de Middelaar Zich in zijn ziel. Hij durfde er echter een hele tijd met niemand over te spreken en de duivel drong er ook op aan maar te zwijgen. Op een kerstdag kreeg hij toch vrijmoedigheid om over zijn bevinding te spreken met oefenaar Van Schothorst. Op 40-jarige leeftijd bracht de Heere hem verder in het gemis en mocht hij de vrijspraak van zijn schuld ontvangen, terwijl hij ook de eerste Persoon mocht leren kennen. De omgang en vereniging met velen van Gods kinderen was hecht. Lange tijd is hij ouderling geweest onder de bekende ds. Fraanje. Op 14 februari 1941 overleed hij.

In dit boekje is verder een aantal brieven van Gods kinderen aan Wouter van de Kieft opgenomen. Van hemzelf staan er geen brieven in.

Deze korte, duidelijke levensschets van het werk Gods in "één van de grootste der zondaren", zoals hij zichzelf noemde, is waard om door jong en oud gelezen te worden. Moge het nog een middel zijn tot bekering of tot onderwijs van anderen.

Scherpenzeel, J. de Jager

Een nieuw hart... C. Dubbeld (red.) Uitgever: Gebr. Koster - Barneveld; 376 blz.; ISBN 90-5551-310-5; € 14,50.

Opnieuw is een dagboek voor kinderen verschenen. Dat is op zich een goede zaak! Het boek heeft als titel: Een nieuw hart... Uit de dagboekstukjes blijkt de inhoud van de titel steeds terug te komen. Het boek heeft een voorwoord van ds. P. Blok. Er wordt gewezen op het doel van dit dagboek, namelijk "Leer den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs; als hij ook zal oud geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken." Het dagboek is zeer geschikt voor kinderen op de basisschool om zelf te lezen. Het te lezen Bijbelgedeelte staat bovenaan in een grijze balk, daaronder staat de kerntekst vermeld. De twaalf schrijvers zijn allen werkzaam (geweest) in het basisonderwijs. In de verantwoording is te lezen dat de volle nadruk valt op de noodzakelijkheid en de mogelijkheid van waarachtige bekering, van een nieuw hart. De bijdragen van de auteurs staan door elkaar heen. Zo krijgt het dagboek ook een evenwichtig geheel. Het dagboek ziet er zeer verzorgd en aantrekkelijk uit, een duidelijke letter en een leeslint dat het gebruik ten goede komt.

Het is aan de dagboekstukjes goed te merken dat de schrijvers gewend zijn om met kinderen om te gaan. De auteurs verplaatsen zich vaak in de kinderen, zoals de vraag bij Abrams reis naar Kanaän: "Ben jij wel eens verhuisd naar een andere plaats? Dan weet je natuurlijk ook hoe je nieuwe woonplaats heet. Maar bij Abram ging het anders."

De vragen zijn duidelijk en helder gesteld. In het stukje over Mozes die bezorgd is: zal de Heere nog optrekken met het volk? Hij kan de Heere niet missen. "Ben jij daar wel eens bezorgd over geweest, dat je God kwijt bent door de zonde? Nog nooit? Hoe moet dat dan als je straks moet sterven?" Het boekje heeft een chronologische opbouw. Het begint bij de schepping en eindigt in december bij Paulus' zendingsreizen.

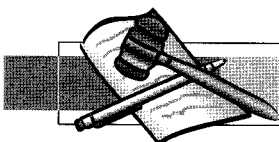
Dit dagboek mag er zijn, ik kan het van harte aanbevelen voor uw kinderen. Het is de wens van de schrijvers dat het geschrevene voor de kinderen tot eeuwige zegen mag zijn.

Veenendaal,

D. van Wijngaarden

Gorinchem,

S.D. Post

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Arnhem: ds. J.S. van der Net te Houten,

Te Ouddorp:

ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;

Dr. P. de Vries, Vaste Rots van mijn behoud. Vijf Engelse dichters en hun bekendste hymns. Uitg. Den Hertog - Houten, 2004, 141 blz.; ISBN 90 331 1787 8; € 15,90.

In Engeland kwam de gereformeerde theologie en de puriteinse godsvrucht in de achttiende eeuw opnieuw tot bloei. Uit deze bloeiperiode, de zgn. Great Awakening, zijn niet alleen waardevolle prekenboeken overgebleven, maar ook honderden diep religieuze verzen. Dr. P. de Vries brengt in *Vaste Rots van mijn behoud* vijf achttiende-eeuwse puriteinse dichters voor het voetlicht: Isaac Watts (de prins der dichters), Joseph Hart, Augustus Montague Toplady, John Newton en William Cowper. Hij tekent in grote lijnen hun leven en licht de gezangen toe. De gezangen zijn zowel in het Engels als in een Nederlandse vertaling weergegeven. De vertalingen, - wel wat vrij, maar goed lopend - zijn verzorgd door Nico Eikelenboom. De melodie is eveneens afgedrukt. Ds. De Vries laat het geheel vooraf gaan door een hoofdstuk over de theologische en kerkelijke achtergrond.

Het is een heel mooi boekje geworden. Vijf boeiende levensbeschrijvingen en totaal 22 gedichten. De gedichten nodigen uit om te citeren. Laat ik de vertaling weergeven van een niet onbekende 'good oldhymn' van John Newton: 'This is a point I long to know',

Dit is wat ik weten mocht:
(vraag die mij veel zorgen baart)
Heeft Gods liefde mij bezocht,
Ben ik wel door Hem aanvaard?

Kon mijn hart zo dodig zijn,
was mijn bidden traag en mat,
deed, wat nietig is, mijn pijn,
als ik liefde tot Hem had?

Geef Gij, Heer', een helder zicht
door de stralen van uw zon;
werp op Uw genade licht,
Als zij ooit in mij begon.

Leer mij lieven, meer en meer,
- zo ik, Heere, U bemin -
Deed ik 't niet in mijn weleer,
help mij, dat ik nú begin.

Te Oudemirdum:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Te Sioux Center (VS):

ds. J.B. Zippro te Scheveningen.

Bedankt:

Voor Goes: ds. M. Karens te Werkendam;
Voor Kapelle-Biezelinge, 's-Gravenzande en Oostkapelle:

ds. M. Golverdingen te Boskoop;

Voor Kruiningen:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Voor Leerdam: ds. C. Hogchem te Barneveld;

Voor Nijkerk:

ds. A. Verschuure te Krabbendijke;

Voor Tricht-Geldermalsen:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam.

125-JARIG BESTAAN GEREFORMEERDE

GEMEENTE YERSEKE

D.V. november 2005 zal het 125 jaar geleden zijn dat de Gereformeerde Gemeente van Yerseke werd geïnstitueerd. Gods trouwe zorg was over de gemeente van 1880 tot op heden!

Op D.V. **donderdag 3 november** zal een herdenkingsdienst worden gehouden om de daden des Heeren te mogen herdenken. Alle belangstellenden zijn hierbij van harte welkom; we denken hierbij ook aan oud-leden en -doopleden.

Ds. J.W. Verweij hoopt in deze herdenkingsdienst voor te gaan. De dienst begint om 19.30 uur en wordt gehouden in het eigen kerkgebouw, Oude Boogaert 2, Yerseke. Allen hartelijk welkom.

Kerkenraad, Ger. Gemeente, Yerseke

AFSCHEID DS. R. KATTENBERG

I.v.m. zijn vertrek naar de gemeente van Lelystad hoopt ds. R. Kattenberg op D.V. zondag **6 november** in de middagdienst afscheid te nemen van de gemeente Arnhem. Deze dienst begint om 16.00 uur.

Kerkenraad Geref. Gemeente Arnhem

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK

• Pag. 272, gemeente SINT ANNALAND. Scriba, tevens scriba diakonie, is geworden: G.J. Bosman, burg. Baasstraat 33, 4697 GV Sint Annaland, tel. 0166-654553.

• Pag. 286, gemeente TRICHT-GELDERMALSEN.

De nieuwe scriba van de diaconie is: B. Stam, Laan 1940-1945 17, 4194 RG Meteren, tel. 0345-576076.

• Pag. 353, ONS KERKELIJK ERF, kerkbode Geref. Gemeente Doetinchem. Eindredactie berust nu bij: C. Brouwer, Grevengoedlaan 85, 7009 DZ Doetinchem, tel. 0314-323859.

• Pag. 360, BETUWS KERKBLAD, uitgaande van de Geref. Gemeenten Opheusden c.a. Administrateur is nu: M.A. Duel, Bouwing 55, 4191 TV Geldermalsen, tel. 0345-621131, e-mail: betuwskerkblad@kliksafe.nl.

BEVESTING EN INTREDE KAND.

G. VAN MANEN TE MIDDELHARNIS

Op 7 september vond de bevestiging plaats van kandidaat G. van Manen tot predikant van de Gereformeerde Gemeente van

Middelharnis in de kerk van de Gereformeerde Gemeente van Dirksland. De bevestiging geschiedde door ds. A. Moerkerken.

Na votum en groet laat Ds. Moerkerken Psalm 134 : 1 en 2 zingen. Vervolgens laat hij artikel 31 van de NGB voorlezen en 1 Petrus 5 waarna hij de gemeente voorgaat in gebed.

Het is een heugelijke dag voor u, gemeente van Middelharnis, zo vangt ds. Moerkerken aan. Voor de 6^e maal in uw bijna 80 jarige geschiedenis mag u vandaag een dienaar des Woords uit de hand des Heeren ontvangen. Een kandidaat tot de heilige dienst die vandaag voor het eerst in zijn leven de herdersstaf op zal nemen. Hij staat wat dat betreft aan het begin. Wij hopen hem deze middag in uw tegenwoordigheid tot zijn dienstwerk in te leiden. We doen dat met het Woord des Heeren. 1 Petrus 5:2a. *Weidt de kudde Gods die onder u is, hebbende opzicht daarover.*

De kudde Gods vraagt onze aandacht zo spreekt ds. Moerkerken. Drie gedachten:

1. de Eigenaar van die kudde
2. het weiden van de kudde
3. het opzicht over de kudde.

De tekst spreekt van de kudde Gods, waar de gemeente mee wordt bedoeld. Wie is de Eigenaar van de kudde? Ze is niet van ons, maar van de drie-enige God. De tekst spreekt ook van het weiden van de kudde. Wat is dat nu? En als een dienaar als uw predikant de kudde moet weiden, wat houdt dat dan in? In de 3^e plaats het opzicht over de kudde. Hij heeft opzicht te hebben over de kudde. Wat houdt dat in? Petrus de vurige rotsman die driemaal de Heere verloochende maar ook aan de zee van Tiberias driemaal hersteld is in het apostelambt, zou hij misschien bij het dicteren van zijn brief aan Silvanus gedacht hebben aan die wondere ochtend bij het kolenvuur toen de Heere tegen hem zei, zo héél ernstig; weid Mijn lammeren, hoed Mijn schapen, weid Mijn schapen? Het waren 3 opdrachten met een opklimmende moeilijkheid.

Aan wie Petrus schrijft is duidelijk. Aan een hele groep gemeenten. Vandaar dat het een algemene zendbrief is die niet alleen aan één persoon of gemeente is gericht, aan Pontus, Galatie of een van de andere gemeenten afzonderlijk. Maar een algemene brief naar daar waar de kinderen des Heeren verstrooide vreemdelingen waren. Zo voelden ze zich. Zo werden ze ook behandeld. De vervolgingen komen namelijk dichterbij. Daarom spreekt de apostel in deze brief steeds in een wondere tweeslag, namelijk over lijden en heerlijkheid. Ds. wijst er op dat Petrus zich in zijn aanhef richt tot de ouderlingen van de gemeenten met de mededeling, Ik, die een mede-ouderling ben. Hoorst u dat? Zo vraagt ds. Moerkerken. Ik ben een mede-ouderling, geen 1^e paus, gewoon een mede-ouderling en een getuige des lijdens van Christus. Vanmiddag wordt een ouderling bevestigd in het leerambt. De ouderlingen aan wie Petrus schrijft in het westen van het huidige Turkije, zijn de dienaren des Woords, engelen, zo noemt de Heere ze in Openbaringen. De opdracht is;

weidt de kudde Gods die onder u is. Nu is de kerk maar een klein kuddeke op het geheel van de gehele wereld. Een kudde bestaat uit schapen, lammeren, individuen, maar ze is toch ook een geheel. Zo is het met de Kerk des Heeren ook. Het zijn zielen, mensen, maar het is ook een lichaam, een Kerk, een kudde.

Het zal worden één kudde, spreekt de Heere en één Herder. Ook Paulus spreekt op het strand van Efeze over het weiden van de kudde Gods waarover de apostelen het zo duidelijk met elkaar eens zijn wat de opdracht is die de Heere aan Zijn dienaren geeft. De Eigenaar van de kudde is God de Vader. Niemand zal de kudde uit de handen van Mijn Vader rukken. Omdat God deze kudde verkoren heeft in het ondoorgrondegeheim van Zijn welbehagen. In de stille eeuwigheid verkoren in de Herder. De zaligheid van deze kudde ligt zo onuitsprekelijk vast lieve vrienden. Gods kinderen worden van hun kant nauwelijks zalig, dat is waar, met veel vrees, tranen, angst en pijn. Maar het ligt bij de Heere zo vast. De kudde is ook op een heel bijzondere wijze van de Zoon. Hij heeft haar gekocht. Hij spreekt over Mijn schapen.

Wij spreken nogal eens gemakkelijk over mijn gemeente. Dat moesten we maar niet doen zo, spreekt Ds. Moerkerken. Gelukkig is de gemeente niet van ons. Ze is ons een poosje toevertrouwd, maar ze is van Hem! En de kudde is ook, en zullen we dat niet vergeten, van de Heilige Geest. Die als het suizen van een zachte stilte door de kerk heen gaat, zo bescheiden in Zijn arbeid, zo stil in Zijn werking. Maar Hij is het van Wie we lezen; gelijk een beest, dat is gelijk een kudde, afdraagt in de valleien, alzo heeft hen de Geest des Heeren rust gegeven. Hoorst u hoe de Schrift spreekt over de kudde? Van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest.

Nu zegt de apostel: weidt. In het meervoud. Een algemene opdracht, maar ook in het bijzonder vanmiddag aan de te bevestigen kandidaat. Om duidelijk te maken wat dit onder meer inhoudt, leest Ds. Moerkerken een gedeelte uit het formulier ter bevestiging van dienaren des Woords. Dit weiden is niet anders dan de verkondiging des Goddelijken Woords met de aanklevende bediening der gebeden en der heilige Sacramenten.

Daar hebt ge uw taak broeder Van Manen. Straks mag u, als de Heere het geeft, de kudde van Middelharnis weiden van weidegrond naar weidegrond. Een goede herder kent de weide en weet waar hij de kudde moet legeren. Zult u al uw moeite doen om de Schrift te kennen? De gehele Schrift? Ook onbekende gedeelten. Dat vraagt nauwe studie en een leven dicht bij het Woord. We moeten ook de kudde kennen, zet uw hart op de kudde. Daar behoort ook het bezoeken van de kudde bij. Maar pas op gemeente, niet de hoeveelheid van de bezoeken is belangrijk maar de hoedanigheid. We kunnen ook zoveel praten zonder te luisteren om te vernemen wat deze man, vrouw enz. nodig heeft. Een leraar is geen maat-

schappelijk werker, denk daaraan gemeente! Een herder moet ook oog hebben voor het onderscheid in de kudde. Hij moet separeren in de prediking. Er zijn bokken en schapen in de kudde, bekeerd en onbekeerd. Zult u zich niet ergeren gemeente, als uw herder separeert in de prediking? Ook moet hij oog hebben voor de standen in het genadeleven. De Heere Jezus heeft dat zo helder aangegeven toen hij Petrus aansprak aan de zee van Tiberias. Weid Mijn lammeren! Hoort u? Dat lag de Heere Jezus het eerst op Zijn ziel. De kleinen in de kudde. Zult u ze niet slaan? Zult u in de prediking de zweep niet op de gemeente leggen om ze naar Jezus te jagen? Zult u zorgen dat er voor de kleinen ook melk is? Om teer te zijn met dat eerstbegin-nende leven. Op de kansel te brengen wat dat missende leven inhoudt, dat schreien naar God. Maar er moet ook voortgang zijn in het geestelijke leven. Daarom zal er altijd gewezen moeten worden op het fundament der zaligheid. Een herder moet veel. Hoe kan je dat nu leren? Als je leerjongen mag zijn van Christus! Van Hem leren! Alleen van Hem kunnen we dit wondere werk leren. Romantiseer het werk van een herder niet. De kudde kan moeilijk en dwars zijn en alle kanten op willen behalve de kant van het Woord. Mozes had er 40 jaar achter de kudde voor nodig om geduld te leren en zachtmoedig te worden. Bij Hem Die gezegd heeft; leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart. Tenslotte wijst dominee op het opzicht houden over de kudde. De Heere heeft de last van de gemeente op je schouders gelegd, broeder Van Manen. Dat geldt dag en nacht. Hebbende opzicht, betekent dat de kudde aan de dienaar des Woords is toebetrouwd. Dat betekent ook dat hij de kudde niet alleen moet weiden maar ook moet hoeden. In de gaten houden en zien welke gevaren de kudde bedreigen. Gevaren van buiten waar de wereld de kerk over de rand van samenleving tracht te dringen. Maar ook de gevaren van binnen. Er kan in een korte tijd een stroming in de gemeente komen van bekeerde mensen waar de Heere niet van afweet en dat de gemeente ineens in de ban komt van een bepaalde stroming. Dit kan grote zorgen baren. Wat u betreft, gemeente van Middelharnis, zo sprak ds. Moerkerken, besef dat uw nieuwe predikant door de Heere tot een opziener gesteld is over u. Er is een gezagsverhouding ontstaan zodat het 5^e gebod ook geldt voor uw houding tegenover de dienaar des Woords. Hem trouw, eer en liefde te bewijzen. Met zijn gebreken en zwakheden geduld te hebben enz. Heel wat, maar de apostel Petrus bemoedigt de ouderlingen op zulk een uitnemende wijze, en mag ik het ook u doen geliefde broeder? Als de overste herder die geen gebreken heeft en altijd getrouw is, verschenen zal zijn zo zult gij, en dat zou toch groot zijn, de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen. Amen.

Na het 7^e vers van Psalm 79 gezongen te hebben leest Ds. Moerkerken het formulier ter bevestiging van dienaren des Woords. Het is voor alle aanwezigen een ontroerend

moment als op de gestelde vragen uit het formulier kandidaat Van Manen het Ja ik, van ganser harte in het midden van de gemeente mag uitspreken, waarna onder aanroeping van de drie-enige God de juist bevestigde, neergeknield, de handen worden opgelegd. Hieraan namen naast de bevestiger ook de predikanten, G.J. van Aalst, L. Blok, A.A. Brugge, A.J. Gunst, C. de Jongste en ouderling Koppelaar deel. Staande wordt nu ds. Van Manen Psalm 119:9 toegezongen.

Na het afsluiten van het formulier, alvorens ds. Moerkerken de dienst besluit met gebed, spreekt hij Ds. van Manen hartelijk toe en memoreert daarbij de tijd dat ze elkaar op de Theologische School mochten leren kennen en wat hem daarvan zo is bijgebleven. Eenvoud en stilheid kenmerkten u. Dit was ook de wijze waarop u het beroep naar Middelharnis hebt aangenomen. Dank lieve broeder voor de aangename jaren. Wij hebben gelukkig ook over ander zaken mogen spreken dan de lesstof en dat geeft een band. En nu weet ik uw opzien tegen het werk, maar dan wijs ik u op wat Jezus Zijn discipelen vroeg; Heeft het u aan iets ontbroken? Ik denk dat u dat ook zult moeten zeggen aangaande de jaren die achter u liggen. Ook mevrouw en de kinderen Van Manen worden door ds. Moerkerken gewezen op de wolkkolom en vuurkolom die door Zijn aanwezigheid alles wel kan maken. Nadat ds. Moerkerken de gemeente vermaant om de nieuwe predikant tijd te geven om zijn preken voor te bereiden besluit Ds. Moerkerken met het gebed uit het formulier en zingt de gemeente tot slot Psalm 108 :1, waarmee er een einde komt aan deze heugelijke dienst in het leven van Ds. Van Manen met zijn gezin en familie en de gemeente van Middelharnis.

INTREDE

In de avonddienst op 7 september deed ds. Van Manen zijn intrede in hetzelfde kerkgebouw.

Na votum en groet laat Ds. Van Manen Psalm 43:3 zingen. Het te lezen Schriftgedeelte is Handelingen 8 : 26-40 waarna Ds. Van Manen vooraan in gebed. Gemeente met 's Heeren hulp willen vanavond in deze intrededienst spreken over Handelingen 8 : 35. En Filippus deed zijn mond open, en beginnende van diezelfde Schrift, verkondigde hem Jezus. Ds. Van Manen heeft als thema; de prediking van het Evangelie. Hij verdeelt dit in 3 gedachten. Ten 1st. De prediker, ten 2de De hoorder en ten 3de. De inhoud. Wie is de prediker? Het is Filippus. Wie is de hoorder? Er zit er maar een in de kerk en dat is de moorman. Wat is inhoud van de prediking? Hij verkondigde hem Jezus.

Ds. neemt de gemeente mee naar het 2^e artikel van de NGB waar wordt geleerd, door wat middel wij God kennen. Dat is in de 1st plaats door de schepping, onderhouding en regering van de gehele wereld, maar ten 2^e geeft God Zich nog volkomener en klaarder

te kennen door Zijn heilig en Goddelijk Woord zoveel als ons in dit leven tot Zijn eer en onze zaligheid nodig is. Is zo Gods Woord voor u wel eens dierbaar geworden? zo vraagt Ds. de gemeente. Want daarin bestaat de zaligheid, dat wij God kennen de enige en waarachtige God en Jezus Christus Die Hij gezonden heeft. Dat Woord, waarin verklaard wordt dat wij allen, in Adam gevallen, des doods schuldig zijn. Maar ook wordt Gods liefde daarin verklaard. Want hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve maar het eeuwige leven hebbe. Kijk daar komt het nu voor u en mij op aan of wij dat waarzalmakende geloof bezitten.

De Heere wil dat geloof planten in het uur van de wedergeboorte. Bezit u dat? U zegt: Hoe kom ik daaraan? Dat hebben onze Dordtse vaders ook zo mooi omschreven. En opdat mensen tot het geloof worden gebracht zendt God goedertierenlijk verkondigers van die zeer blijde boodschap tot wie Hij wil en wanneer Hij wil enz. Want hoe zullen zij geloven van welke zij niet gehoord hebben en hoe zullen zij horen zonder die hun predikt. En hoe zullen zij prediken indien zij niet gezonden worden? Mag deze dag niet staan in dat teken? In dat teken staat ook de geschiedenis van vanavond. Wie is Filippus? Een van de 7 diakenen. Van God geroepen tot evangelist en gezonden naar Samaria. Filippus predikte daar Christus. Geen engel, en niet, zoals ds. Moerkerken vanmiddag zei een mens in staat der rechtheid maar een menskind, een gevallen Adamskind met zwakheden, fouten en gebreken en gemeente van Middelharnis, zo iemand staat er voor u.

Filippus krijgt een opdracht. Hij moet naar de weg van Jeruzalem naar Gaza welke woest is. Uit zijn mooie gemeente door de Heere gezonden naar Gaza. En waarom? Dat zegt de engel er niet bij. Filippus gaat gewillig. Wat een voorrecht als de Heere gewillig maakt om te volgen, niet weten welke taak hem wacht. Hij gehoorzaamt onvoorwaardelijk. In zijn tweede gedachte wijst Ds. Van Manen op de hoorder van het Evangelie. Tot wie mag Filippus prediken kinderen? Filippus ziet een moorman, een rijtuig met mannen er omheen. Wie is die man? Een man met een zwarte huidskleur, gekomen uit het huidige Sudan. Een vervloekte nakomeling van Cham. Hij is een gesnedene, een onvruchtbare. Maar ook een machtig heer van de koningin van Ethiopië. Deze man had alles tegen. Zijn geslacht als nakomeling van Cham. Hij had de wet tegen vanwege het feit dat hij gesneden was en in de derde plaats was hij rijk. Hoe bezwaarlijk zal een rijke ingaan. Alles heeft hij tegen. Toch naar Jeruzalem gekomen. Wellicht heeft hij van de God van Israel gehoord, van de naam Jehova. Zullen we het eenvoudig zeggen kinderen? De Heere heeft zijn hart vernieuwd! God is in zijn leven gekomen. Hij is aan zijn gemis ontdekt geworden. En nu is er een betrekking gevallen op die onbekende God door de opzoekende zon-

daarsliefde die Hij uitstort in het hart. Er komt wederliefde. En dan kan het niet anders of het hart trekt naar het voorwerp van die liefde. En dat is niemand anders dan God Zelf! Wellicht ook gehoord van de inzettingen en het Woord en het volk van die God. Al heeft hij nu alles tegen, toch gaat hij. De liefde trekt. Om God te zoeken in Zijn inzettingen. Nu hoop ik, gemeente van Middelharnis, dat er in het toekomstige velen zo mogen zijn. Daar zien we naar uit, dat God in uw leven komt. Dat we aanvankelijk God mogen leren kennen. Liefde tot Zijn Woord en inzettingen omdat we vast geloven dat de Heere Zich daarin en daardoor openbaart. Wat zal het anderzijds gestormd hebben in zijn ziel. Kent u dit gemeente? Is God in uw leven gekomen? U zegt: Dat is nogal wat! Ja, dat is waar. Groter is er niet. Maar het is ook onmisbaar. Kent u de liefde tot die onbekende God? Dat u als het ware getrokken werd naar Gods inzettingen. Die tijden kennen Gods kinderen wel. Al hebben ze alles tegen, maar, ze gaan. Kent u dat innerlijke zielsvermaak? De ziel van de moorman wordt in Jeruzalem niet getroost. Hij vindt de wet en de offerdienst van een afstand. Maar het neemt de zonde niet weg! Hij vindt veel vroomheid zonder Godsvreze. Hij vond alleen godsdienst zonder de ware Godsvreze. Hij heeft geen God voor zijn hart, geen Borg voor zijn schuld. Het ware Offerlam was er niet meer. Daar gaat hij weer en alles getuigt tegen hem. Kent u het? De wet tegen te hebben? Afgedrukt in uw ziel, vervloekt is een iegelijk? Daar keert hij wederom in heilige wanhoop. Toch heeft hij nog iets! Hij begint te lezen in de rol van Jesaja die hij misschien in Jeruzalem gekocht heeft. Hardop leest hij in zijn wagen. **Hij is gelijk een schaaap ter slachting geleid enz.** Filippus hoort hem lezen. Verstaat gij ook hetgeen gij leest? zo vraagt Filippus. Dan belijdt de moorman zijn onkunde en hij bidt Filippus om bij hem te komen. Ik bid u, Van Wie zegt de profeet dit? Van zichzelf of van iemand anders? Dit brengt Ds. bij zijn derde gedachte: De inhoud van de prediking. En beginnende van diezelfde Schrift verkondigde hem Jezus. Hij gaat niet zomaar in gesprek, maar hij gaat een rede houden. Een predikatie! Filippus verkondigt de moorman zijn ellendestaat, recht geschapen, God verlaten. Maar Filippus wijst de moorman ook op het welbehagen van eeuwigheid, God heeft een Kerk verkoren. Hij zal die toebrengen door de val heen, want God heeft Hulp besteld bij een Held. Daar heeft het in de stilte van de eeuwigheid geklonken, Zie Ik kom! In de rol des Boeks is van Mij geschreven en Uw wet is in het midden Mijns ingewands. Daaraan was verbonden dat Christus de menselijke natuur zou aannemen en op deze vervloekte aarde zou komen. En Hij is gekomen in de volheid des tijds. De engel had gezegd: Gij zult Zijn naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Hij heet niet alleen Jezus, maar hij is ook Jezus. Haakt daar uw ziel naar moorman? Hij moest Zijn ziel in de dood uitstorten, dit eiste de

gerechtigheid Gods. Daarom staat er wat u leest. Hij is als een schaaap ter slachting geleid. Gewillig en uit liefde tot de deugden van Zijn Vader maar ook uit liefde tot Zijn duur verworven Bruidskerk. Hij is verneerd. Hij heeft Zichzelf vernietigd. Hij heeft volkomen de zonde verzoend, de schuld betaald, het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht, Gods doel is bereikt! En moorman, kijk nu nog eens enkele verzen verder. Als Zijn ziel Zich tot een schulddoffer gesteld zal hebben zo zal Hij zaad zien. En nu zal het welbehagen des Heeren door Zijn Hand gelukkig voortgaan. Zal het hart van deze moorman niet gebrand hebben? Zo vraagt Ds. Van Manen. Zouden de tranen hem niet over de wangen hebben gelopen? Want Filippus was niet alleen met de moorman in de wagen. De Geest was in de raderen. De Geest past het gesprokene toe. Daar vallen hem de schellen van de ogen. Daar vindt hij waarnaar hij zocht. God in Christus. God geopenbaard in het vlees, gerechtvaardigd in de geest, gezien van de engelen, verkondigd onder de heidenen, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid. Wat mag hij even later een kostelijke belijdenis afleggen. Ik geloof dat Jezus Christus de Zone Gods is. Daar wordt die moorman onderwezen in de ambten van Christus. Wat een reis, wat een waarheid voor die moorman. Niet vergeten gemeente, zo vermaant ds. Van Manen. Vastgelopen, aan het einde gekomen, is het Gods tijd om het Evangelie te gaan ontsluiten. De moorman heeft God gevonden. Wat is dat noodzakelijk gemeente voor u en voor mij. Te

leren verstaan dat mijn zonden mij het voorwerp maken van Gods toorn maar ook te verstaan; Ik heb door mijn schuld Zijn kroon gevlochten, Zijn beker gevuld. Opdat we de zonde met bittere tranen bewegen mogen voor Gods aangezicht en opdat de heerlijkheid der plaatsbekleding en het wonder van de borgtocht in ons hart en leven mag worden verklaard en toegepast. Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven. Dan zingen zij in God verblijd, aan Hem gewijd, van 's Heeren wegen. Dominee wijst erop dat het middel, Filippus, wegviel. Ik hoop dat dat gebeuren mag, dat u mij niet meer ziet. Maar dat het zo zal mogen zijn; Zij zagen niemand dan Jezus alleen. Amen.

Na afloop van de dienst werden over en weer dankwoorden uitgesproken. Allereerst door ds. G. van Manen zelf, in de richting van diverse betrekkingen. Namens het curatorium van de Theologische School spraken hem toe ds. B. van der Heiden, ds. A.J. Gunst namens de Classis Tholen en de Particuliere Synode Zuid, Student J. van Belzen namens de studenten aan de Theologische School, Christelijk Gereformeerd predikant ds. P. den Butter namens de gezamenlijke kerken in Middelharnis, wethouder G. Slootweg namens de gemeente Middelharnis en ouderling G.J. Koppelaar namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Middelharnis.

M. de Geus, scriba

Berichten

BONDSDAG BOND MANNENVERENIGINGEN

Op D.V. zaterdag **12 november** houdt de bond van mannenverenigingen van de Geref. Gemeenten zijn bondsdag in de Bethlehemkerk te Woerden, Oudelandseweg 50, o.l.v. ds. B. v.d. Heiden. Thema: "Ethiek als speelbal", achtergronden van hedendaagse discussies. Spreker: ds. J.M.D. de Heer. Aanvang: 10.30 uur, einde: 14.30 uur. Iedereen is hartelijk welkom.

JONGERENHERVORMINGS- AVONDEN

Rhenen

Op D.V. vrijdag **28 oktober** wordt er in de Cunerakerk te Rhenen een jongerenhervormingsavond gehouden. Thema: "Wir sind bettler. Hoc est verum!" (Wij zijn bedelaars. Dat is waar!). Spreker: ds. J.J. van Ekeveld. Leiding: J.H. Mauritz. Muzikale medewerking: Instrumentaal ensemble Animato en het jongerenkoor

Laudate Deum uit Ridderkerk. Aanvang: 19.30 uur.

Rijssen

In het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Rijssen-West wordt op D.V. zaterdag **29 oktober** een jongerenhervormingsavond gehouden.

Thema: zie hierboven onder "Rhenen".

Spreker: ds. A. Schreuder. Leiding: M.W. de Korte. Muzikale medewerking: jongerenkoor Sjaloom uit Rijssen en het meisjeskoor Debora uit Kampen. Klankbord door jongeren van jeugdvereniging Rijssen. Aanvang: 19.30 uur.

BIJEENKOMST CONTACTGROEP EPILEPSIE

De contactgroep Epilepsie van Helpende Handen organiseert D.V. zaterdagmorgen **29 oktober** een bijeenkomst in Woerden. Alle betrokkenen (bij iemand) met epilepsie zijn van harte welkom.

Verschillende ervaringsdeskundigen hopen

een inleiding te houden over 'Epilepsie, wat doet het met u?; als kind, volwassene, partner of ouder.

Tijdens deze ochtendbijeenkomst zal er veel ruimte zijn voor contact en uitwisseling van ervaringen. Voor kinderen is er een crèche. Er zal een collecte worden gehouden ter bestrijding van de onkosten van deze bijeenkomst. Voor meer informatie, locatie en aanvangstijden kunt u bellen met familie H. Bos 033-476 83 68. Meldt u zich alstublieft aan bij mevrouw W. van Hell-van Dijke, consulent: (0348) 48 99 70.

ZANGAVOND IN GELDERMALSEN

De ring midden van de bond van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseert op D.V. zaterdag **29 oktober** een koor- en samenzangavond in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente Tricht-Geldermalsen. Medewerkende koren zijn: "de kleine Lofstem" uit Geldermalsen, het jongerenkoor "Jubilate" uit Dordrecht en het gemengd koor "Psalmzingt den Heere" en het jongerenkoor "de Davidsharp" uit Waarder als één koorgroep.

Ouderling Huijser zal de opening verzorgen. Dhr. Van Vuuren van de Stichting De Vluchtheuvel zal een appèlwoord spreken. T.b.v. deze stichting zal een collecte worden gehouden. Aanvang: 19.30 uur.

PSALMZANG- EN HERVORMINGS-AVOND IN H.I. AMBACHT

Op D.V. zaterdag 29 oktober wordt er in de Pettrakerk van de Geref. Gemeente te H.I. Ambacht, Kerkstraat 10, een bijzondere

avond gehouden, die in het teken van de hervorming staat en tegelijk aandacht vraagt voor een van de Nederlandse predikanten in de tijd van de Reformatie, Petrus Datheen. Deze avond wordt beledigd in samenwerking met de Petrus Datheen Stichting te Ede. Ouderling B. van Groningen hoopt in een korte bijdrage onder de titel "Wat heeft Petrus Datheen met de kerkhervorming te maken?" iets te vertellen over leven en werk van deze voor de Nederlandse Reformatie zo belangrijke figuur. Tevens wordt er veel gezongen uit zijn psalmberijming; de te zingen psalmen staan op het programma dat aan u wordt uitgereikt. Ouderling W. den Hollander hoopt de avond te openen en een kort meditatief woord te spreken. De collecte is bestemd voor de uitgave van een Frans psalmboek voor reformatorische kerken in Frankrijk. De avond begint om half acht en zal ongeveer kwart over negen afgelopen zijn.

EXCURSIE JACHTLAANKERK APELDOORN

Op D.V. zaterdag **5 november** gaat de afd. Oost van de Ver. van organisten van de Geref. Gem. (VOGG) op excursie naar het nieuwe Reilorgel (2003) in de Jachtlaankerk te Apeldoorn. Voor meer informatie over dit orgel zie de agenda op de VOGG-website <http://www.kerkenmuziek.nl>.

Leden en belangstellenden zijn van 14.00 uur tot circa 16.30 uur van harte welkom op Jachtlaan 143 te Apeldoorn. Tel. kerkgebouw 055-3554773.

ZONDAG 23 OKTOBER 2005

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tanis en 14.30 uur ds. Vogelaar; Aalburg 9.30 en 18.00 uur stud. Van Belzen; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 15.00 uur ds. Schreuder; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur stud. Joosse; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Beekbergen 19.00 uur ds. J. Karels; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac (H.D.); Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 10.00 en 18.00 uur stud. Heijkamp; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Boogaard; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.00 uur ds. Veenendaal en 19.00 uur

ds. Clements; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 18.00 uur ds. Tuinier; Enter 9.30 uur ds. J. Karels en 14.30 uur ds. Meeuse; Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Haamstede 18.30 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 10.00 en 16.00 uur ds. Van der Net; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Paul en 16.30 uur ds. Baaijens; Hilversum 15.30 uur ds. W. Harinck; Hoogeveen 19.00 uur ds. L. Blok; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kapelle-Biezeling 14.00 uur ds. Verweij (H.D.); Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 10.00 en 15.30 uur ds. G. Pater; Lelystad 18.45 uur ds. Kattenberg; Lisse

10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 19.00 uur ds. Schot; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 14.30 uur ds. Van Manen; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. Mondria; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. C. Harinck; Nieuwerter Aa 15.30 uur ds. Mondria; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. Van Gelder; Oosterland 14.30 uur ds. Brugge; Oostkapelle 15.00 uur ds. De Heer; Opheusden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Poederoyen 14.30 uur stud. Van Belzen; Poortugaal 9.30 uur ds. Terlouw; Poortvliet 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. Beens; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 uur ds. Baaijens en 19.00 uur ds. Silfhout; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. P. Mulder; Rillandbath 14.30 uur ds. De Jongste; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderspolder 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. W.J. Karels; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. P. Blok; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Terneuzen 10.00 en 18.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur ds. G. Pater; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. Vermeij; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Vogelaar; Westzaan 19.00 uur stud. De Waard; Wierden 15.00 uur ds. De Wit; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld.

MAANDAG 24 OKTOBER 2005

Borssele 19.30 uur ds. Vogelaar.

DINSDAG 25 OKTOBER 2005

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Mondria; Andijk 19.30 uur ds. Van Eckveld; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Tanis.

WOENSDAG 26 OKTOBER 2005

(DANKDAG)

Aalburg 9.30 en 15.00 uur ds. Melis en 19.30 uur stud. Van Belzen; Delft 14.30 en 19.30 uur ds. Zippro; Enkhuizen 15.00 en 19.30 uur ds.

Schreuder; Hoogvliet 15.00 en 19.45 uur ds. Terlouw; Katwijk aan Zee 15.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur ds. Tuinier; Puttershoek 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 14.30 uur ds. Schot en 19.30 uur ds. Mijnders; Soest 15.00 en 19.30 uur ds. Visscher; Sprang Capelle 15.00 en 19.30 uur ds. M. Karens; Westzaan 15.00 en 19.30 uur ds. Brugge.

WOENSDAG 26 OKTOBER 2005

De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven (bijbellezing); Dinteloord 19.30 uur ds. Van Gelder; Emmeloord 15.00 uur ds. Hakvoort (huw.bev.); Goudswaard 19.30 uur ds. Verweij; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels (bijbellezing); Hoofddorp 19.30 uur ds. Van der Net; Nijkerk 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Rhenen 19.30 uur ds. Veenendaal (bijbellezing); Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Verweij (Tegenstrijdig); Scherpenzeel 19.30 uur ds. Van Dieren; Sint Philipsland 19.30 uur stud. De Waard; Stolwijk 19.30 uur ds. Gunst; Wageningen 19.30 uur ds. F. Mulder (bijbellezing).

DONDERDAG 27 OKTOBER 2005

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. L. Blok; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. P. Mulder; Hilversum 19.45 uur ds. Meeuse; Leerdam 19.30 uur ds. Hakvoort; Scherpenzeel 14.30 uur ds. Vermeij (huw.bev.); Spijkenisse 19.45 uur ds. Van der Net.

VRIJDAG 28 OKTOBER 2005

Borssele 14.30 uur ds. Schipper (huw.bev.); Dinteloord 14.15 uur ds. Brugge (huw.bev.); Krabbendijke 14.30 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Rilland-Bath 15.00 uur ds. De Jongste (huw.bev.); Terwolde-De Vecht 14.00 uur ds. Tuinier (huw.bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open.

U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-1 te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Zondag 23 oktober: 9.30 en 16.00 uur evang. G. van de Breevaart.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude

Barreellei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw

Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.'

Mattheüs 11 : 28

Bedroefd geven wij u kennis dat de Heere uit ons midden heeft weggenomen onze geliefde moeder

MARGARETHA ZIJDERVELD-BAARS

sinds 15 mei 1992 weduwe van Gerrit Arie Zijderfeld v.d.m.

in de leeftijd van 82 jaar.

Wouw: B.P. Zijderfeld

Hollywood (Miami, Florida, USA): G.J. Zijderfeld

Grubbenvorst: M.C. Zijderfeld

Onze dank gaat uit naar het personeel van zorgcentrum 'Eben-Haëzer' te Middelburg, voor de liefdevolle verzorging.

10 oktober 2005

Zorgcentrum 'Eben-Haëzer', kamer 39

Correspondentieadres: Blomakker 29, 4724 CS Wouw

De begrafenis heeft zaterdag 15 oktober plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats te St. Laurens.

Zie ook: www.rouwbericht.nl

'Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen'

Psalm 90 : 12

De kerkenraden van de Gereformeerde Gemeenten Middelburg-Centrum en Middelburg-Zuid geven met droefheid kennis dat de Heere door de dood heeft weggenomen

MEVROUW M. ZIJDERVELD-BAARS

in de leeftijd van 82 jaar,
weduwe van onze oud-herder en leraar ds. G. A. Zijderfeld.

We herinneren met erkentelijkheid het vele werk dat zij als predikantsvrouw in de gemeente mocht verrichten in de jaren 1963-1979 toen haar man in Middelburg predikant was.

Ze was haar man in de uitoefening van het ambt tot grote steun.

De Heere vertrooste haar kinderen in dit smartelijke verlies en heilige de roepstem aan hun en ons aller hart.

Namens de kerkenraden van Middelburg-Centrum en Zuid,

Ds. J. M.D. de Heer, preses,

Ds. M.J. van Gelder, preses,

B. Sturm, scriba,

L. Heijboer, scriba

Middelburg, 13 oktober 2005

Help slachtoffers aardbeving Pakistan

Honderdduizenden mensen zijn in één klap alles kwijt geraakt. Het deputaatschap helpt via de kerken in Pakistan. Er is direct € 50.000,- beschikbaar gesteld.

Help mee!

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Giro 307447
t.n.v. Dep. Hulpverl.
in Bijz. Noden te Woerden
n.v.v. 'Pakistan'

Postbus 615 • 3440 AP Woerden • T (0348) 48 99 10 • F (0348) 48 37 21 • E hbn_relief@cbgg.nl • Giro: 307447

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Thuiszorg nodig? Bel Agathos voor zorg dichtbij huis. Wij verlenen vanuit onze reformatorische grondslag:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging • Psychosociale zorg.

Via de Agathos Zorglijn 010 264 07 77 krijgt u onze zorgmanager in uw regio aan de lijn.

Agathos

THUISZORG
T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur

BOEKEN EN MUZIEK

VAN DER BOOM

Voorstraat 41 – 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 482614 – Fax (0187) 484520

ELEKTROTECHNIEK

van den Berg bv

Elektrotechniek, verlichtings-techniek en noodverlichting voor kerken en scholen

Bedrijfsweg 16 - 3831 KE LEUSDEN
Telefoon 033-4941235 - Fax 033-4948687
www.elektrovdberg.nl

Begrafenisonderneming STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. – Geen crematies –

Van Horssen bv

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Vakantie op Texel

Rust en ruimte
alle jaargetijden
in eigen sfeer

Bel 0222 31 83 91

Te huur per 1/2/2006 in Harskamp: Onze ruime bovenwoning +/-85 m2 met balkon. De woning is gestoffeerd. Geschikt voor 1 of 2 personen. Huurprijs € 500,- per maand all in. Tel. 0318-457603.

Begrafenisonderneming Brouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentincklaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Eist -
Langbroek - Leersum - Maarn - Maarsbergen -
Phanen - Woerden - Woudenberg -

WB

Boekhandel-Uitgeverij van Wijngaarden
Vliegersvelderlaan 15,
3771 XE Barneveld, Tel/Fax: 0342-417335

Nu leverbaar, ook op de Wegwijsbeurs te Utrecht
vanaf 18-10 t/m 22-10 a.s. D.V.

Octavius Winslow: Avondgedachten
Dagboek: *Dagelijks wandelen met God (deel II)* à **€ 25,95**
Na 31 december 2005 € 29,95

*Bij aankoop van dit dagboek,
alleen tijdens de beursdagen, krijgt elke klant een leuke attentie.*

Bij besteding van € 65,- gratis 1 exemplaar
Octavius Winslow: Nachtegaalslied van David
t.w.v. € 12,80

Hal 1
Stand A 123

NIEUW

Gerardus van Aalst *De parabel van de zaaier*

Verklaard en toegepast in 4 predikaties over Matth. 13:3-8. En een predikatie over Matth. 3:10. Opnieuw in duidelijke letter en zo getrouw mogelijk overgezet in de huidige spelling. ISBN 90-76731-52-7, 316 blz., 21,5x15 cm.

€ 26,⁵⁰

Simon Oomius *Tractaatje van de eenzaamheid*

Eenzame oefeningen der Godzaligheid.
Brochure, 27 blz.

€ 3,⁰⁰

Arnoldus Rotterdam *Praktijk des biddags*

Wegwijzer om recht biddag te houden.
Brochure, 52 blz.

€ 5,⁰⁰

Boekbinderij en Uitgeverij F.A. Snoek - Ermelo

Tel. 0341 - 55 66 08 Fax 0341 - 49 33 60

Voor info bel:
0341-425712
of
0416-692787

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

**CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met
vertaling van de
Commentaren van Calvijn

Een noodzakelijk project!

De Chinese huistgemeenten nu ook in de
voetsporen van Calvijn.
laat de Muur geen belemmering zijn!

Steun de vervolgte kerk in China en
maak een gift over op

giro 320666

Info/secretariaat:
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
tel. 0318-510320 • e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

Scherpenzeel: te koop hoek-
woning op loopafstand van kerken
en Ref. School. 4/5 sl.kamers.
Badkamer met ligbad. Ruime
woonkamer. Uitgebouwde keuken,
bijkeuken. Ruime garage, 45 m2.
Vraagprijs € 297.500,- k.k. Tel.
033-2772422.

Voor een zorgzame begeleiding

Bemveld, Telefoon: Amersfoort, Nijkerk
Scherpenzeel e.o. Hoevelaken
A. Koster G.C. van Haaren
033 277 0555 06 5590 7879

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

**Waardige en
stijlvolle verzorging**

van begrafenissen met aandacht
voor persoonlijke wensen. In alle rust,
vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of
in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal
te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene
door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

- H.de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:
Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:
Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:
Van Reenenweg 171, Tel. (030) 69 24 258

Heeft u problemen bij het
opvoeden van uw kind of is de
relatie tussen u en uw kind
verstoord? Neem dan contact
op met SGJ Toegang.

Christelijke Jeugdzorg

Professionele hulp voor christenen

**OPVOEDEN
is mensenwerk**

033 - 475 33 00

www.sgj.nl

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

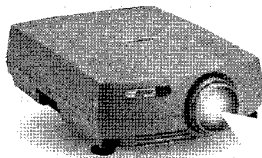
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Het werk van onze evangelisten*
- *Noodzaak van evangelisatie*

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

DIA-PRESENTATIE EVANGELISATIEWERK

DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Voorlichter dhr. C.W. van Haften: 0341-253588

STUNT v.a. € 100 p.w. Ameland/
Terschell. of Bakkeveen bij Drach-
ten t.h. chalets/stacars. t/m 22/11
ook herfstv. nog vrij. 0512-516096
en reserveer alvast voor 2006.
www.vdsluivakanties.nl

BEGRAVENISVERZORGING KINA 010-458 31 12

voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

kerktelefoonontvangers

Ook geschikt voor DK tel!

Dorpsstraat 102, Putten
T. (0341) 37 57 57 • www.lagarde.nl

De Heidelbergse

52 PREKEN OVER DE
HEIDELBERGSE CATECHISMUS
DOOR DS. CHR. VAN DER POEL

De Heidelbergse Catechismus is een van de belangrijkste teksten in Yerseke en wordt door de kerkeleden op verschillende manieren vervuld.

Het initiatief om tot deze verklaring van de Heidelbergse Catechismus te komen, werd genomen door enkele leden van de gemeente in Yerseke. Omdat de opbrengst van deze uitgave bestemd is voor de Emerituskas van de Gereformeerde Gemeenten, gaf ds. Van der Poel toestemming om zijn catechismuspreken uit te geven.

Op eenvoudige, indringende wijze confronteert ds. Van der Poel de lezer met de aloude leer die de zondaar op het diepste vernedert en God in Christus op het hoogst verheerlijkt. Het is zijn hartelijke wens dat deze verklaring van Sions Troostboek mag dienen tot onderwijs en vertroosting, tot verheerlijking van Gods Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Omvang: ca. 750 blz.
Uitvoering: Gebonden
Formaat: 23,5x 15,5 cm.
Prijs: € 49,95

Deze advertentie werd mogelijk gemaakt door:
Handelsonderneming Van de Berge, Capelleweg 13, 4416 PN Kruijningen
N.N.

BESTELBON

Zend mij per omgaande:

.....ex. DE HEIDELBERGER
52 PREKEN OVER DE HEIDELBERGSE CATECHISMUS
DOOR DS. CHR. VAN DER POEL

Naam:

Adres:

Postcode: tel. nr:

Woonplaats:

U kunt deze bon in een gesloten envelop zenden aan:

J. Nieuwenhuize, De Burcht 10, 4401 JL Yerseke

U kunt ook telefonisch bestellen: 0113 57 06 17 - 0113 57 33 90 - 0113 57 27 60

ZOJUIST VERSCHENEN!

De opbrengst van deze uitgave is t.b.v. de Emerituskas van de Gereformeerde Gemeenten

Website op zondag sluiten?

Kijk op <http://www.heinosoft.nl/zondag/>

Of bel 015-2128463, email: info@heinosoft.nl

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

Zandee & De Kuijper heet sinds kort NatuursteenHuis. Onveranderd is ons vakmanschap en onze persoonlijke service. Wij vertalen uw wensen in een gedenkteken van steen, glas of metaal of een unieke combinatie. Kijk ook eens op: www.natuursteenhuis.nl

Goes tel (0113) 216555
Middelburg tel (0118) 612579
ook voor leveringen buiten Zeeland

Zandee & De Kuijper